

FILOZOFSKO POIMANJE REVOLUCIJE U SUVREMENOM KONTEKSTU

Luka Vukić

Pitanje revolucije je uvijek bilo predmet teorijskog raspravljanja ne samo među intelektualcima, već i među ljudima koji su svakako osjetili vjeter promjena svakodnevnog, uobičajenog života. Upravo taj i takav razgovor nikada nije bio na cijeni, niti se ikada mogao kupiti, prodati, izvagati ili izmjeriti. Ako ste ikada sudjelovali u takvoj raspravi, zasigurno ste stekli mogućnost promjene realiteta u kojem živite. Stoga ne dajte da vas osjećaj zavara. Tek onda kada uočite da je to zaista osjećaj, počnite s praktičnim djelovanjem.

Re-evolucija je pojam koji u sebi sadržava napetost borbe u iznalaženju novog temeljnog principa za oslobođenje od nužnosti rada, koji ujedno može mijenjati ne samo duh vremena, tj. označiti njegov kraj, već i samu narav prirode. Kao takva zaživljuje u svom ispunjenju slobode koja mijenja realitet.

Re-evolucija u svom predznaku nosi ciklički pojam vječnog kruženja onog jednako. Što je ono jednako što čini vječno kruženje cijelog historijskog procesa ljudske povijesti, veliko je pitanje. Danas je čovjekov subjekt postavljen na razinu ne-subjektivnog objekta što znači da čovjek jest individua, ali svedena samo na razinu objektivnog predmeta koji se nalazi u određenom prostoru i vremenu, gotovo kao čovjek-oruđe. Ako smo spremni usvojiti stav čovjeka kao oruđa, moramo postaviti pitanje, je li zaista čovjekov vrhunac napretka sveden samo na prolaznost života, gdje postoje svi opći uvjeti za ispunjenje njegove vlastite ugone? Primjerice, vi danas možete utažiti svoj osjećaj gladi s čipsom koji ima okus šunke, no koliko ima šunke u tom čipsu, uznemirujuće je pitanje. Svi znamo da je to jedna velika glupost. U konačnici to je obična kemija koja nam pruža osjećaj zadovoljstva. Postavimo li ljudsko tijelo i intelekt samo prema tome kao savršenstvo ljudskog napretka, ne samo da se moramo zabrinuti, već po prirodnoj nužnosti moramo postaviti naša gola tijela kao proleter i sutrašnjice, a ne današnjice. Samo takvo golo tijelo nikada neće agresivno napadati ako je svjesno samoga sebe pri postavljanju prema predmetu koji se mora mijenjati.

Gledajući procese re-evolucije kroz povijest ona je gotovo nikakva i nikada se nije dogodila. Jedini pravi pokušaj re-evolucije zbio se u Rusiji, pod vodstvom Lenjina. Posljedice pokušaja re-evolucije u Francuskoj još uvijek osjećamo i sada. Veliki teret

vjere koji nam je nametnut putem društvenog ugovora nemoguć je i neodrživ. Ono što je Francuska "re-evolucija" donijela nakon 222 godine isto je ono protiv čega se grčevito borila. Donijela je povlaštenu intelektualno naprednu kraljevsku elitu koja ne samo da predstavlja realitet na način koji ona želi, već si ga ona prisvaja kao potpuno vlastiti. To je otvorilo mogućnost nastanka slobodnog prostora koji se tijekom dvadesetog stoljeća popunjavao avangardnim istupom subkulturnog pokušaja stvaranja utopijskog harema. To je ponajviše zaživjelo u zapadnim kapitalističkim zemljama: Engleskoj (pojava punka), Francuskoj (novi val sve-realne umjetnosti, svakako 1968.), Njemačka (pojava elektronske glazbe), SAD (pojava nove ljevice i masovnih prosvjeda tijekom 1970-ih godina), no ništa se nije ozbiljnije napravilo u pokušaju mijenjanja ili izrađanja nove re-evolucionarne teorije kao polaznog fronta koja ne smije biti ideološka, već principijelna za svaku mogućnost nove re-evolucionarne percepcije.

Subkulture 20. stoljeća nisu uspjele u stvaranju nove re-evolucionarne percepcije

Jednostavnije rečeno, svaki pokušaj emancipiranja i oslobođenja je propao, upravo ne samo zato što je čovjek sveden na oruđe već i zato što je to pobjedonosno prihvatio pod pojmom demokracije, koja putem reguliranih pravnih zakona (institucija) omogućuje eksploataciju. Upravo se eksploatira mogućnost čovjeka (naravno ne kao samosvjesnog subjekta koji ima mogućnost obavljanja rada za sebe i po sebi, već kao oruđa), ne u korist kapitala, koji je po sebi i za sebe imaginaran, već za prisvajanje realiteta, naime sveg mogućeg prostora i vremena u kojem obitavamo. To je jednostavno obilježje ovladavanja teritorijem. Jedan od rezultata svega toga u realnosti, koju ne zapažamo svi jednako, jest postavljanje kamera na javnim površinama i apsolutna kontrola čovjekove ne-privatnosti (pojam privatnosti će nestati za deset do dvadeset godina). Znači javni prostor je ipak nečiji privatni prostor. Za kritiku, koja treba biti upućena vladajućoj i malobrojnoj eliti, potreban je konstruktivni radikalni istup sasvim novog smjera preko kojeg bi se postavili temelji za stvaranje novog radnog odnosa čovjek-čovjek, a ne čovjek-oruđe, ili nešto što bi bilo nalik socijalno-prostornom uređenju svakodnevnog života iz kojeg su izuzeti pojedinačni interesi ovladavanja istim tim prostorom. To nije nikako ukidanje prava čovjeka za ostvarivanjem onoga što on želi.

Ulice Pariza u vrijeme komune (ožujak 1871.)

To može lako izgledati da još uvijek postoji nekakva želja za komunizmom, zasigurno ona postoji (ali ne onakvog koji je nastao u 20. stoljeću putem ubijanja i totalitarne državne strukture), no ovdje postoji ipak težnja za direktnom demokracijom. Jedino je tako moguće nastaviti proces cikličkog historijskog kruženja onog jednakog, najživotnijeg koje pokreće sve nas ljude, jednostavnije rečeno dijalog i rad.

Zašto se u isto vrijeme sužava i naglo povećava mogućnost slobodnog prostora, te zašto je mogućnost re-evolucionarnog djelovanja ograničena, ali ipak moguća?

Mogućnost slobodnog prostora koji se naglo sužava i naglo povećava identičan je primjer s Pariškom komunom koja je osnovana 18. ožujka i koja je trajala do 28. svibnja 1871. Naime, socijalistička teorijska podloga slobode bila je utemeljena i opće prihvaćena među osnivačima te komune; ono što je nedostajalo nije bila nemogućnost suživota jer smo svi različiti po našim potrebama, osjećajima, strastima, željama, već nagli gubitak svijesti o realnom prostoru i vremenu kojeg je ta komuna posjedovala. Onoga trenutka kada je ona osnovana, počela je propadati jer se pomislilo da je komuna slobodna u svom socijalno-prostorom i vremenskom okruženju, te je zbog toga bila samo revolucionarna i prolazna, a ne re-evolucionarna. Ona je čak pomislila da je evoluirala teoriju socijalizma u teoriju praktične socijaldemokracije - kardinalni promašaj.

Jednako je i danas. Prostor i vrijeme koje se sužava putem egzaktnih i sterilnih zakona (birokratskih institucija), daje mogućnost slobodnog djelovanja, jer zakon je samo mreža koja kupi smeće s dna rijeke (zato se cijelo vrijeme i donose novi zakoni). Slobodni prostor tako postaje mjesto subkulture koja čeka novi zakon koji ih može pomesti iz prostora kojeg stvaraju. Naravno, da se ne zaboravi, kao što sam već naveo gore, tip pojma kojeg koristim u ovom tekstu je pojam re-evolucije koji ne označava nikakvo priklanjanje pozitivističkim, darvinističkim ili evolucionističkim teorijama koje zastupaju pasivno poimanje materijalizma kojeg stvara nekakva viša sila. Ono što je pod pojmom re-evolucije označeno kao evolutivno jest stupanj oslobađanja nužnosti čovjekove mogućnosti za rad i djelovanje. Oslobođenje koje prelazi u stupanj slobodne djelatnosti.

Znači radno djelovanje koje je aktivno u mijenjaju zbilje i oslobođeno nužnosti. Rad kojem nije glavni uvjet zarada i pitanje egzistencije. Prostor slobode u kojem su uređeni društveni odnosi ispunili sve uvjete za slobodnu proizvodnju. To je ono što je nedostajalo Pariškoj komuni. Ili bolje rečeno, nisu postignuti uvjeti za oslobođenje od nužnosti rada. Ono veliko i ne zaboravno što je ostalo od Pariške komune zasigurno jest onaj radikalni istup koji je danas više nego potreban. Značajno je da se ipak iskazala želja za direktnom demokracijom te se na simbolički način održava bunt koji je ugušen u krvi.

Kao što je navedeno gore, u pogledu gubitka svijesti o socijalno-prostornom i vremenskom okruženju, lako možemo doći u zabludu da je u baš takvom uređenju potrebna nova ideologija (koja bi znala pravu stvar). Nikako! Ono što je potrebno jest organiziranje svih mogućih radnih uvjeta za duhovnu proizvodnju djela (namještaja, slika, pisanje pamfleta, govora, knjiga, pjesama itd.), da se radikalno iskaže mogućnost ljudske moći stvaranja, tj. mijenjanja zbilje.

“Javni prostor je nečiji privatni prostor.”

Bila nama filozofija potrebna ili ne, ona je jednostavno tu. Ne u zraku, ne u vodi, ona je u nama. Ako nam takvo shvaćanje nije dovoljno za pokušaj mijenjanja socijalno-prostornog i vremenskog okruženja, odnosno zbilje, pitanje je ne što će biti sa svijetom, nego što će biti s nama, pojedinačno. Hoćemo li se lako pomiriti s nostalgijom boljih vremena u našim glavama i govoriti kako je nekada bilo bolje? Hoćemo li zapasti u rutinu svakodnevnog života i čekati starost? Hoćemo li se gristi da smo nešto mogli napraviti, a nismo? Hoćemo li živjeti u monotonom svijetu šarene lutkarske zabave, gdje će bankari, ekonomisti i pravници povlačiti konce svojim rukama? Hoćemo li sada u naponu snage odustati od onoga što je najdublje i najživotnije u nama? Jesmo li zaista spremni odbaciti mogućnost re-evolucije i reći kakve ja koristi imam od toga? Ja nisam.

